

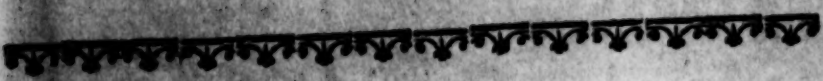

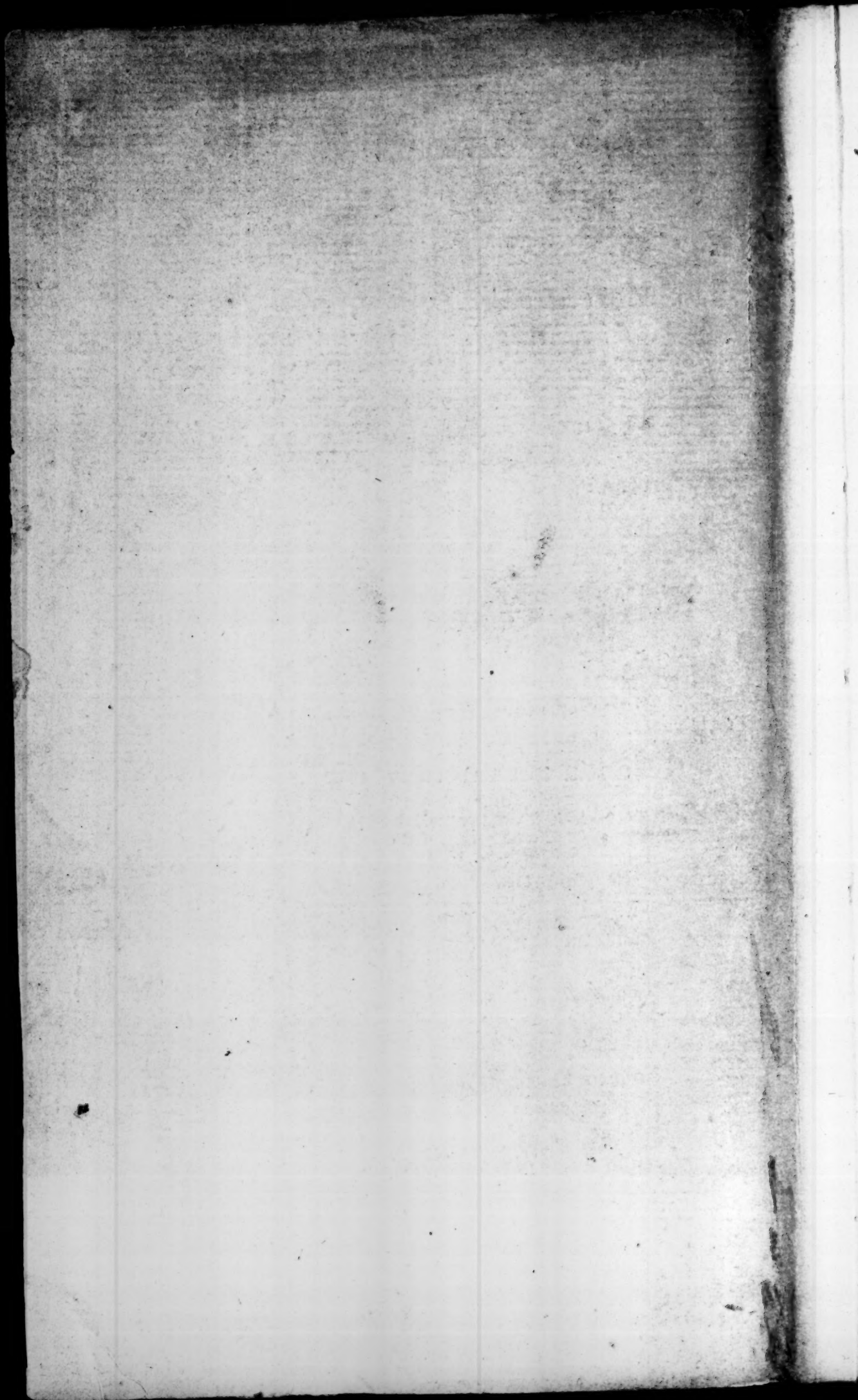
DISSERTATIO THEORETICO-MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

Mercurii in Lue Venerea debel-
landa actione.

mackintosh (R.)
DISSERTATIO THEORETICO-MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

Mercurii in Lue Venerea de-
bellanda actione.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS MACKINTOSH,

EX COMITATU MORAVIENSI,

SCOTUS.

Nav. Ind. Orient. Olim. Chirurg.

Reg. Phys. Soc. Ed. Soc. Extraord.

Ejusdemque ad acta edenda ab electis.

*Non mihi sed rationi, aut quae ratio esse videtur, milito; securus
quid mordicus hic tenet, aut hic.* SCALIGER.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,XC.

INSTITUTO TIPOGRAFICO MEDICO

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

DE LA GUARALIA

Consanguineo suo

ALEXANDRO MACKINTOSH,

LONDINENSI, ARMIGERO ;

S. P. D.

ROBERTUS MACKINTOSH.

Cum mecum reputabam, ad cuius patrocinium confugeret hocce opusculum ; tu, virum optime, prae caeteris potissimum dignus es visus. Generositas et munificentia, omnigenae virtutes te non solum cognatis, sed etiam familiaribus carum reddiderunt ; sed de multis beneficiis in me, dum apud te degebam, collatis, in praesentia filebo ; namque metuo, ne enarrata modestiam tuam, mihi compertam, offendant. Accipias igitur, generose, opusculum, quod auctor parvi duceret, ni occasionem praeberet quantum tibi sit divinctus palam profitendi.

Dabam Edinburgi, Kalend. }
Junii, Anno salutis humanae 1790. }

ALEXANDRO MACCINTOSH

CONDICIONES, ARMIGERO

1810

ALEXANDRO MACCINTOSH

El presente es un libro de
condiciones de guerra, y se
encuentra en el archivo de
la biblioteca de la Real
Academia de Ciencias y
Letras de Madrid. Este
libro es de la colección de
los señores de la Real
Academia de Ciencias y
Letras de Madrid. Este
libro es de la colección de
los señores de la Real
Academia de Ciencias y
Letras de Madrid.

DISSERTATIO THEORETICO . MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

Mercurii in Lue Venerea debellanda actione.

P R O Æ M I U M.

QUÆSTIONEM de modo, quo mercurius in lue venerea sananda agat, apud omnes fere medicos multum jactatam, ad hunc usque diem tenebris involutam, quodammodo attigisse mihi, in medicina adhuc prorsus tyroni, merito forsitan vitio verti potest. Rem adeo obscuram, mentis ejus minime capacis conscii, metu quidem aggredimur. Ne autem nostris viribus, ne alienis, omnino freti, aequè in errorem induce-

A

remur

remur metuentes, sed ambabus conjunctis, ag-
grediendum demum fatius esse duximus.

Tres hac de re praecipue prolatae sunt theo-
riae, quas breviter perscrutari conabimur. Pri-
ma, mercurium lue venerea antidotum esse po-
nit; per quod verbum, mercurium cum veneno
luis conjunctum, ejus delendi, idque saltem in-
nocuum corpori humano reddendi, proprietate
gaudere, tantum significari sedulo memoria te-
nendum; Altera, evacuationem solam prodesse
certatur: Tertia, demum morbi medelam ex vi
mercurii stimulante, ex toto pendere, probare
conamur. De his igitur in ordine.

C A P. I.

DE VI MERCURII ANTIDOTALI.

LONGUM, forte supervacuum foret, omnia ad
hanc theoriam spectantia, versari; praecipua
argumenta solum, quibus innititur, perscrutata
fuisse, fat erit; si his respondere possumus, pa-
rum,

rum, ni fallimur, caetera valebunt. Haec quidem ad duo redigi possunt.

I. Mercurium, ad ulcera venerea applicatum, ea sanare, systemate minime affecto.

II. Ex veneno venereo mercurio commisto, partique insito, ulcus venereum oriri non posse.

Mercurius, ulcusculis venereis, theoria posita, sequente modo prodesse creditur. Morbum e veneno luis venereae, certis partibus collecto, tantum gigni posse ponunt, ubi partem horum fluidorum, quibus forte conjungitur, ad suam naturam assimilat, mercuriumque sanguine commistum, posteaque excretoriis ejectum, veneno obviam ire, idemque iners reddere, et hoc modo primae causae morbi non solum occurrere, sed ne plus veneni producat, etiam cavere. Totam vero hujusce explicationis veritatem, ex doctrina assimilationis prorsus pendere patet.

Si vero res non ita sese habeat, et postea probare conabimur, venenum venereum non assimilatione, sed secretionem genitum esse; mercurium ulcuscula venerea sanare posse, haud theoriam suffulcit, sed huic etiam valde adversari videtur; et hanc ob rem, cum mercurium veneno antidotum esse dicitur, morbum in ejus venenum actione fugare, intelligitur. Nihilominus

ominus patet, ulcusculis venereis venenum venereum semper genitum iri, ni mercurius aliive stimuli ad ea applicentur.* Hac opinione ex
toto

* Supradicta theoria, nuperis annis, mutationem subiit, quae tamen, me iudice, nil obstat, quominus objectiones jam oblatae valeant. Prima hac de re theoria, haec est; mercurium, venenum venereum humano corpori iners, seu innocuum reddere posse, existimatur; et hunc effectum edere fere eodem modo, ac cum acidum cum sale alcalino conjungitur; hocque, in quacunque corporis humani parte, virus et mercurius sibi invicem occurrunt, et in contactu veniunt, evenire censetur.

Haec opinio sequente modo mutatur. Mercurius in venenum luis venereae, ad excretoria collectum, tantum agere habetur; attamen, cum ambo sanguinis circuitum intrassent, in se invicem minime agunt; quippe quod in sanguinis massa, ambo suas sibi proprias qualitates retinere creduntur.

Haec mutatio hisce duabus ab causis fieri videtur.

1mo, Ut objectionem opinioni nunc positaе oblatae vitemus, nempe difficultatem intelligendi, quomodo parva mercurii quantitas, quae ad medelam luis venereae sufficit, in massam totius sanguinis agere potest.

2do, Ne, attractionem, venenum inter et mercurium, ex necessitate, quod aliter fieret, ponere cogamur. Minime tamen necessarium sit, ut mercurium in ullam aliam partem sanguinis massae, praeter viri parvulam quantitatem cum eo commistam, agere credamus. Neque, utavis
theoria

toto concessa, tantum, cur virus mercurii junctione, corpore humano innocuum evadat, explicare valet.

Sit tamen, omne venenum totum per corpus diffusum, deletum, hoc minime sufficit ad enucleandum, cur solida viva non plus parant.

Haec

theoria sit vera, haec in causa est, cur attractio mercurium inter et venenum necessario fieret. Si mercurium venenum iners reddere posse credatur, quanquam nulla inter ea sit attractio, hoc ad ambas theorias explicandas omnino sufficit.

Si nobis conceditur, mercurium sat pollentem esse ad magnam viri quantitatem, venereis ulcusculis interdum secretam, extinguere, vel alio quovis modo corpori humano innocuam reddere; nonne necesse erit, simul concedamus, aequè pollentem esse, ad parvulam illam viri quantitatem extinguendam, quae unquam vita animali inde illaesa, per sanguinis massam, diffundi possit?

Nobis equidem omnino incongruum videtur, mercurium, venenum, cum eo apud excretoria commistum, delere posse; ubi ei non solum statu fortiore, sed majore etiam quantitate, occurrere debet, dum eodem tempore, in systema majore quantitate receptum, ad eandem vim in parvulam viri quantitatem exercendam haud par sit. For-
san, sat ad nostrum propositum foret, hoc in loco solum observasse, argumenta, quae ambas opiniones stabiliunt, ex toto eadem esse; una igitur rejecta, ambae denique rejiciendae.

Haec denique theoria nullam nobis praebet rationem, quomodo ea proprietas partium viri gignendi vel mutari vel deleri potest.

Praeterea, res vera theoriae non ita arridet, ut vulgo creditur, quippe omnibus fatis notum, ulcusculis venereis, Anglice *chancres*, balsama ita dicta, cuprum,* alcali volatile,† mederi valere. Curatio morbi, non tantum localis, sed generalis etiam, guaiaco solo efficitur. Vix vero certabitur, omnia, quae aequae ac mercurius, ulcusculis venereis succurrere valent, eandem vim venenum extinguendi habere. Revera asseritur, ulcera venerea mercurio tantum sanari posse; si res vera ita sese haberet,‡ nil dubium, quin opinioni faveret; re aliter sese habente, argumentum

* Vid. Cull. Mat. Med. vol. 2. p. 449.

† Vid. Extract of Dr Girtanner's publication on the Venereal Disease in Med. Com. for the year 1790.

‡ Æger mihi commissus, tria ulcuscula in glandem penis habuit, ad quae sananda, alcali volatili, cum aqua misto, usus sum. Sex aut septem diebus, ulcera evanescebant, et medela perfecta erat, morbo non postea recurrente. Dignum est notatu, hoc in casu, aut per curationem aut postea, nullam mercurii praeparationem adhibitam esse.

argumentum validum contra ipsam opinionem deducitur.

Alterum argumentum, ad hanc hypothefin fuffulciendam, prolatum est, veneno venereo mercurio commisto, partique infito, ulcus venereum confequi non poffe.

Hoc equidem, prima facie, opinioni magis priore argumento favere videtur; ambo vero eodem modo exponenda. Haec res enim paululum perpenfa, nobis facile in animum induceret, objectiones jam illi oblatas, huic etiam fere aequae adverfari. In hoc experimento, mercurius fuit folum medicamen, quod adhuc cum veneno luis venereae commiftum erat.

Supra obfervatum fuit, alios ftimulos ulcera venerea fanare; et, hoc experientia virorum clariffimorum probatum fuiſſe. Nonne probabile igitur, fi hi ftimuli, antea relati, viro mixti fuerant, eundem effectum ex iis, ac mercurio eventurum? A priori faltem concludi non poteſt, diverfos futuros effectus. Hoc igitur experimentum ad opinionem ſtabiliendam nil confert.

De priore argumento tractando notatum erat, nullam rationem redditam fuiſſe, quomodo proprietas, quae ſolidis vivis viri gignendi ineſt, perditur.

perditur. Res tamen satis liquida certaue est, quod, antequam solida viva ullo modo mutari possint, actionem subeant, necesse sit. Impar igitur, haec opinio ad phaenomena explicanda, ni concessum sit mercurium in solida viva agere. Hoc vero concessio, talem actionem ad haec ex toto explicanda sufficere, postea ostendere conabimur. Hac de causa igitur, haec positio supervacua videtur. Praecipuis argumentis, ad hanc opinionem suffulciendam, versatis, pauca contra opinionem in genere proferenda sunt.

Si revera mercurius venenum venereum iners reddere potuisset, huic pro rata ratione, quodammodo respondere oportuit; vel aliis verbis, sex aut septem laboranti ulcusculis, quam uno tantum, plus mercurii necessarium. Res vera huic nihilominus adversatur; quippe quod quinquaginta ulcera, non plus mercurii ad medelam efficiendam, quam unum solum exigit.

Ex hac opinione necessario sequitur, ut comperta mercurii quantitas omnibus temporibus, datam veneni quantitatem extinguere valeret. Satis tamen omnibus notum, aliter esse rem; quippe quod constitutioni, mercurii stimulo assuetae, quam, caeteris paribus, non assuetae, vel
ad

ad morbum curandum, vel ad sputum ciendum, major quantitas necessaria evadit.

Denique, quod ad diversam luis venereae sanationem diversis in regionibus pertinet, nobis in animum induceret, hujusce opinionis veritatem valde suspectam habere. Opinione enim concessa, nullum e regione discrimen in morbi medela, evenire potuit; nam eadem mercurii quantitas, in quacunque terra adhibita, ad ratam viri quantitatem, quocunque ei occurreret, extinguendam par esset. Quo vero frigidior regio, eo magis difficilis curatu morbus est; mercuriique quantitas etiam major necessaria; dum in calidioribus syphilis, nullo mercurio adhibito, sanari possit. Ne denique plura justo fiant verba, quanquam haec theoria, ex rebus leviter perpensis, menti citius occurreret, tamen, nec res veras, ad vim antidotalem probandam extare, nec, hac enim vi concessa, ad phaenomena explicanda sufficere, probare conati sumus.

C A P. II.

DE VI MERCURII EVACUANTE.

Ad veritatem ullius hypotheseos firmandam, causam allatam, effectum ei datum, semper praecedere imprimis probetur, necesse est; id est, causam effectumque, nunquam se invicem non sequi non posse, probare.

Sed, quanquam hoc esse verum concedatur, tamen hoc solum veritatem ullius hypotheseos cis dubium ponere non potest.*

Omnia nihilominus argumenta, quae huic opinioni arrident, ad hoc unum demum redeunt; evacuationem nempe, mercurio aegris lue venerea laborantibus adhibito, curationi semper praeire.

Ab hujus theoriae fautoribus, quo magis stimulant mercurii praeparationes, eo in luem efficaciores, aliosque stimulos praeter mercurium, quales

* Vide Reid on the Intellectual Powers.

quales sunt guaiacum, &c. medelam efficere, arguitur.

De harum positionum veritate non dubitandum; tamen ex iis, medelam in genere, evacuationi pro rata parte respondere, vel ex ea, quasi causa pendere, minime colligi potest. An talis conclusio, quanquam unum semper alterum excipit, jure inferenda? Nequaquam; quippe, evacuationem medelae esse causam, quam curationem esse evacuationis causam, ex hoc, simili ratione, inferri potuit. Revera hoc tantum rite colligendum, ambo esse comites, amboque ex communi causa pendere. Quamcunque theoriam amplectimur, medelam morbi quantitati mercurii actuosi sanguinem pervadenti aliquo modo respondere putandum; cujus vis stimulatix omnes secretiones non augere non potest. Quanquam hoc vero incidit, nihil obstat, quin mercurius morbo venereo vi antidotali, quavis denique alia, succurrere valeret. Evacuatio, unus e multis effectibus, ex ejus usu orientibus, habenda.

Insuper vero dicitur, curationem non solum evacuationem praecedere, sed huic etiam pro rata parte respondere.

Si

Si probari potuit, rem ita sese non habere, hanc ipsam theoriam oppugnaret. Fortius enim argumentum contra ullam theoriam vix adduci potest, quam causam datam effectui suo minime consentire.

Initio hujusce seculi, opinio valuit, et apud quosdam medicos ad hunc usque diem valet, morbi venerei sanationi ptyalismum facere necessarium fuisse, et quo major exinanitio, eo certior medela. Sputum vero copiosum movere non necessarium esse, sed etiam corpori gravissime, et pluribus modis nocere, optimis hac de re scribentibus certiores facti sumus. Nunc ab omnibus conceditur, luem veneream nunquam certius sanari, quam cum exinanitio ex usu mercurii minima sit; et a quibusdam, ni fallor, docemur, cum morbus curatus est evacuatione nimia inducta ab usu remediorum stimulantium, qualia sunt, mercurius corrosivus sublimatus, et similia, quanquam morbus vinci videtur, eum tamen cito recursurum esse.

Ex hisce rebus, multisque similibus, sanationem evacuationi non respondere, clare constat. Curationem morbi secundum hanc theoriam ex quantitate viri venerei, excretoriis diversis ejecta, ex toto pendere, et hanc evacuationem in
vivum

vivum corpus actione minime prodesse, creditur.

Si morbi medela evacuationis solum egeret, nonne patet, eundem evacuationis gradum, quocunque inductum, eosdem producturum effectus?

Hoc revera incidere hoc modo probatur; dicitur enim, guaiacum et sarsaparillam, aliosque stimulos praeter mercurium, morbo mederi posse.

His etiam in terris, guaiaco solo medelam efficere, et in aliis plagis, alia praeter mercurium, huic omnino paria esse, non dubitandum. Haec vero omnia magna vi corpus excitandi pollent, ex qua diathesis phlogistica inducitur, dum ex his evacuatio, si ulla, fere nihili est.

E contrario, quae maximas evacuationes faciunt, aegre, vel potius non omnino profunt. Ne hoc quantum debeat valeretur, dicitur mercurium solum remedium esse, quod omnes evacuationes uno eodemque tempore augere potest †. Fac esto tamen, priusquam aliquid ex eo colligi potest, necessario probandum restat, parem evacuationis gradum ex una parte tantum, non eandem viri expellere quantitatem, ac idem gradus

† Hujusce theoriae fautores, guaiacum, &c. morbo mederi valere, antea tradiderunt.

gradus expelleret, si evacuatio ex omnibus partibus eodem tempore fieret.

Si virus cum massa sanguinis arcte misceatur, hujusce massae certae quantitatis detractio, data viri quantitas haud dubie perditur; an ex uno, an ex omnibus excretoriis, haec evacuatio fiat. Sit denique, ex toto uti rogas, veneni jamjam geniti expulsio solum explicatur. Hujusce vero nec ejectio, nec deletio, in causa esse potest, cur partes plus non producant.

Ex supra dictis facile patebit, idem huic ac superiori opinioni objici posse, ad phaenomena explicanda, ex toto ineptum esse.

C A P. III.

DE VI MERCURII STIMULANTE.

MERCURIUM revera stimulare, nunquam, ni fallor, negatum fuit; hac sola proprietate vero lui venereae prodesse, a viro ingeniosissimo * nuperrime tantum editum fuit. Quanquam haec theoria multis premitur difficultatibus; attamen
om-

* Vide Hunter on the Venereal Disease.

omnibus rite perpensis, morbi phaenomena satis clare explicare videtur. Quaecunque igitur alia, hacce in dissertatione exponenda sunt, ad eam illustrandam solummodo spectabunt. Ut ulla theoria stabiliatur, causam effectumque se invicem sequi, ostendere necesse est. Hoc etiam satis ad nostram rem, si probaretur, morbum nunquam ab mercurio sanari, nisi prius systema stimuletur.

Ille etiam Cullenus ipse, de salivae excretionem differens, sic dicit : “ We always observe that
“ the excretion is attended with some degree of
“ inflammation of the mouth, and commonly so
“ much so as to induce a phlogistic diathesis *.” Huic insuper adjici potest, diathesi phlogistica invalescente, mercurio non tuto utendum esse, evacuatione non praemissa †.

Omnes

* Vid. Cull. Mat. Med. Cur cel. Cullenus, diathesin phlogisticam, inflammationis topicae sequelam posuerit, nobis ex toto latet. Nonne verisimilius unum alterum comitari? Namque in luem veneream sanando, cum mercurius totum systema semper excitet, tum per sanguinis massam diffundatur, ad minutissimas corporis partes non advehi non potest, ibique eisdem, ac in ore, quanquam sunt minores, effectus producat, necesse.

† Vide Clar. Duncan on Mercury.

Omnes morbo de venereo scribentes hoc, uno quasi ore fatentur. Rem adeo omnibus patentem fusius tractare supervacuum videtur.

His multisque similibus, causam allatam re vera existere, satis probatur; insuper vero, effectui semper praeire, ostendere speramus.

Ad quod autem probandum, pauca de puris generatione, quam breviter possumus, prius dicenda. Omnes autem hac de re theorias verari, toto coelo abs re foret. Probabiliores igitur, notare tantum in animo est.

Boerhaavius pus nihil aliud esse, quam solida viva attrita, leviterque putrefacta, et in fluidum album, opacum, et modice viscidum, demum versa, edidit. Multa autem huic obstant, et nihil magis quam ea magna puris copia, quae aliquando ex magnis ulceribus, spatio forte aliquot horarum, funditur. Legibus enim oeconomiae animalis adhuc detectis, parem solidorum quantitatem aliquo modo in eodem tempore ex novo produci posse, ponere, omnino adversatur.

Magnum temporis spatium, per quod ulcera etiam exigua, magnam huiusce humoris copiam praebere pergunt, ad idem argumentum stabilendum

endum haud parum confert. Nemini certe nunc latere potest, imparem esse omnem secretum humorem, ad partes ex quibus funditur stimulandas. Si quod ex bubone venereo fluit, in glandem penis imponatur, eam sane erodit; at similem effectum in partes id producentes edere, nemini observasse unquam contigit. Hoc etiam de omnibus secretis verum. Si igitur pus jamjam formatum, ad erosionem faciendam impar evadat, cuinam tandem causae hoc attribuendum? namque ex putrefactione pendere, vix hisce diebus certatum iri credo.

Haec igitur theoria, ut minor enodetur difficultas, nos majore sane implicat.

Puris insuper generationem in ulceribus tantum, minime in apostematibus, opinio explanare queat. In horum autem maximis, priusquam ad ea aëris externi liber sit additus, nullae novae partes nascuntur. Hoc in exemplo igitur quaeri potest, ex quarundam partium erosione pus formandum? Cutis, musculi, tela cellulosa, omniaque alia tuta manent; his porro semel dirutis, denuo formari nemo unquam conspexit.

Si denique carnis mortuae * portio in apos-

C

tema

* Vid. Hume's Prize Diss. on Pus.

tema mergitur, neque ullam spatio viginti quatuor horarum diminutionem subit, nisi quae ex actione caloris pendere facile credere possumus; an probabile solida viva minus mutationi obstare valere?

Alteri opinioni originem praebuit ill. Pringle, ei nempe, quae pus sedimentum esse feri sanguinis in ulceribus effusi, quodam caloris gradu genitum tenetur. Is enim, si serum sanguinis humani, caloris gradum, circiter 80 vel 90 thermometri Farenheitiani subisset gradus, intra duos tresve dies sedimentum, puris speciem omnino simulans, primus, deponi, inveniebat. Cel. Gaber, alique, idem experimentum iterando, verumque esse inveniando, non parum auctoritatis huic etiam opinioni attulere.

Hoc autem experimentum animo vertenti, nonne primum occurreret, habebat hoc fluidum puris dotes, necne? Peti etiam potest, an hoc sedimentum puris gustu et olfactu referret? An ex globulis compositum? An solutione salis ammoniaci coagulari potest? An denique multis aliis proprietatibus ejus referre reperiatur?

Secundum hanc opinionem, duae enim tresve dies elapsi sunt, antequam, aliquid deponi, et
pars

pars totius massae effusae octava tantum, tunc demum dejici reperiatur. Pars autem corporis humani nunc primum laesa, spatio quinque horarum pure tegetur*; praeterea, quanquam ulcus bis, ter, saepiusve de die inspicias, omniaque ab eo semper accurate detergas, tamen pure tectum nunquam non invenies, et ne minimam quidem particulam feri supranatantem conspicias. Ubi sese condere potest, haec magna feri copia? An dici potest lymphatica, hoc potius, quam pus, absorbere valere?

Cum insuper serum in varias hydropis species revera effundi observatur; an nescimus, quanquam per longum tempus dato caloris gradui subjiatur, talem dispositionem serum vel non praebere, vel si praebat, absorberi videri?

Haec igitur theoria, aequae ac caeterae ad rem enucleandam impares repertae, fere satis fuissent ad nobis animum inducendum fidem dare theoriae, qua pus secerni, id est, vasis partis formari, ponitur. Dum multa sunt phaenomena, quae hac opinione facillime enodari possunt, nulla sunt, quae huic non arrident.

Pauca quae sequuntur, in medium protulisse, ad rem igitur satis fore duximus,

I.

* Vide Hume on Pus.

I. Pus citius in iis partibus, quae structura vasculosa gaudent, formatur ; et vice versa.

II. Omnes alias secretiones simulans, partes ex quibus funditur, non omnino stimulare queat.

III. Dotes secundum constitutionis varietates ita mutari observantur, ut ulla alia hypothesi res omnino inexplicabilis evadit.

IV. Æque ac omnia alia secreta, pus tenuius vasis relictis, spissius postea notatur.

V. Ex vasis recte fundi quotidie conspicitur *.

Quomodo denique probari potest, ullum humorem esse secretum, nisi eum dotibus specificis gaudere, perque vasa structura peculiari gaudentia, transisse, scimus. Nonne autem et unum et alterum horum, quoad puris generationem respiciunt, vera esse inveniuntur ?

Sit igitur nobis concessum, pus actione vasorum formatum esse ; ex eo necessario sequitur, vasis diversas vel specificas actiones inesse debere.

Idem

* Vide Hume on Pus.—Vix operae pretium fore duximus, ullam theoriam jactare, qua, intra vasa sanguifera pus formari, ponitur.

Idem enim sanguis, et per renes et per testiculos transit; sanguinis igitur dotes minime in causa esse possunt, cur hae mutationes, quas sanguis, dum per vasa transit, patitur, efficiuntur. Si reperiō et renes et testiculos structura peculiari gaudere, et nec semen, nec urinam formari posse, nisi sanguine per vasa transeunte, quid obstat quin crederem, structuram organorum ipsorum specificam revera in causa esse, cur hae mutationes fiunt? tamen quaenam sit hujusce structurae natura, nos ex toto ignorare, fateri cogimur.

Pari autem ratione, varias puris species, quae ex ulceribus fundi notantur, ex varia, diversa, vel specifica actione genitas esse, etiam concludere fas erit. Ni diversae actionum vasorum species, variae puris species non essent? An variae hae puris species, ex communi causa pendeant? Nonne diversa species puris, e diversa causa, id est, e diversa propria vel specifica actione pendeat, necesse?

Quaenam sunt harum actionum natura; quomodo causae eas producant; quomodo demum productae, effectus ei attributos efficere valerent, ignoratur.

Hanc

Hanc rem veram igitur, per vasorum actiones specificas tantum exprimere volumus. Sed quanquam harum actionum natura nos ex toto latet, quid obstat, quin his nomen, rem significans, imponatur.

Cum nunc venenum venereum hac vasorum actione nascatur, hoc vero, quid evidentius esse potest, quam in vasa agendum esse, priusquam haec^o proprietas delenda est; quomodo tandem in vasa agendum est, ni solida viva stimulentur; si igitur mercurius lui venereae medetur, solida viva stimulando, hoc efficiendum.

Aliqui nihilominus huic deductioni sequentia obstare credunt; nempe alios stimulos, ulcusculis venereis, non praestare eundem effectum, ac mercurius. In priore hujusce dissertationis parte, huic magna ex parte responsum est. Ad quae ibi notata, sequentia verba viri ingeniosi tradere fas sit. "The best remedy as well for preventing, as for curing recent chancres, I find, after repeated trials, to be spirit of wine, rum, and still better, Hungary water, or lavender spirit."*

Ex jam dictis, nil dubii est, quin mercurius violenter stimulet; si eaque fide dignum reperietur,

* Vide Swediaur on the Venereal Disease.

reperietur, duas actiones in eadem parte, eodemque tempore, secum nunquam conjungi posse; nonne hoc solo probatum erit? duas, e mercurio et veneno syphilitico diversas actiones nunquam secum conjungi posse; una fortior, alteram minorem deleat, necesse.

Minorem majore irritatione vinci satis notum. Hoc modo, violentibus animi affectionibus excitatis, ferro igne rubesciente auri admotum, vel dolorem majorem in alio loco ciendo, dolor a dentis carie saepe levatur. An podagrae paroxysmus et odontalgia, in eodem corpore locum habere possunt? Denique dolorem a minore stimulo orientem, nunquam sentire possumus, dum eodem tempore, major stimulus agit.

Hae res verae fere satis fuissent, ut nobis animum inducerent ei legi oeconomiae animalis, a clar. Huntero primum designatae, fidem dare. Haec sunt ipsius verba. "No two actions
" can take place in the same constitution, nor
" in the same part, at one and the same time."*
Quanquam hanc legem opugnare nobis ex toto alienum foret, tamen verbis quibus traditur assentire non possumus. Nonnulla enim
huic

* Vide Hunter on the Venereal Disease.

huic objecta sunt, quae, nostro iudicio, non aliter fuissent, si sequentibus verbis usus esset. *In eodem corpore, nec duae universae actiones, nec in eadem parte, ullae duae actiones eodem tempore conjunguntur.* Hoc autem viro ingenioso in mentem venisse, ex sequentibus satis patet. “No
“two fevers (dicit ille) can exist in the same
“constitution; nor two local diseases in the
“same part at the same time.”*

Talibus igitur verbis tradita lex, huic nihil adversatur, luem venereum cum aliis morbis conjungi posse. Vir ipse ingeniosus minime negat, luem venereum cum variolis conjungi; ambo vero uno tempore et in eadem parte unquam conjungi tantum negat: vel si duo ulcera e febris diversis, causis pendeant, haec diversis etiam corporis partibus unquam esse negat; namque duas posse esse febres, id est, duas actiones diversas, uno eodemque tempore, ponere incongruum. Hominem, tumore colli scrophuloso, et bubone inguinis venereo, vel labii cancro, et ulcusculis penis venereis, eodem tempore laborare posse, nemo inficias ibit. Cum vero, duobus ex his in eadem parte laborare posse, sane inficiatur.

Putat

* Vide Hunter on the Venereal Disease.

Putam partem viri syphilitici et variolosi commistam, partique simul insitam esse; quid inde eveniret? Vel unum morbi genus, vel alterum, vel nec unum, nec alterum, vel denique primum unum, dein alterum, nobis sese in conspectu dare, necessarium est. Eximius Hunterus unum e multis exemplis ad hanc legem exponendam selegit, quod, nullo alio principio adhuc invento enodari potest; dum hac lege non solum dilucide sed facile explicatur; quodque eam insuper magna ex parte cis dubium penit.*

Qui in diversam sententiam eunt, nulla huic argumenta omnino contraria protulerunt. Psoram vel scorbutum cum syphilo conjunctum, diversis autem partibus, se vidisse, hanc opinionem ex toto repudiare, tantum putant. Hunterus, se nunquam talia vidisse, dicit, et actionibus morbosae oeconomiae animalis ex toto repugnare, credit. Cum autem ita loquitur Hunterus, duas actiones in eadem parte minime locum habere posse, sibi tantum velle, jamjam probare conati sumus.

Altera autem vice, qui hanc legem oppugnant, ea conjuncta, in diversis partibus corporis, se tantum vidisse, asserere possunt. Quanquam

D

hoc

* Vide Hunter on the Venereal Disease.

hoc raro evenit, tamen talia esse non posse, nisi actionis universae sequelae essent, vir ingeniosus minime ponit.

Pfora, quanquam a contagione specifica originem ducit, cutem tantum, et ne quidem totam cutem aggreditur. Quid igitur obstat, quin hae partes, hac peste non admodum foedae, actionem veneream, vel quamvis denique aliam, subeant?

Scorbutum etiam, cum syphilo conjungi posse, creditur. Illum morbum originem ex nulla contagione specifica trahere, insuper vero, in eo magnum rectae debilitatis gradum semper adesse, satis constare videtur. Quo autem major fit recta debilitas, eo facilius movetur corpus. In morbo igitur, in quo nulla irritatio specifica nascitur, ubi corpus contra, omnibus quibuscunque sint stimulis, facilius sanissimo etiam excitatur; quanquam lex Hunteriana posita sit vera, an in causa esse potest, cur ulla pars hujusce corporis novam irritationem non subeat?

Ne plura justo fiant verba, sat ad nostrum propositum erit, si nobis tantum conceditur, cum duo stimuli in eadem parte agunt, an ambo, an unus ex his tantum specificus sit, unus alterum vincat deleatque, necesse.

Mercurium

Mercurium violenter stimulare, et hanc oecologiae animalis legem veram esse nunc probatum; nonne ex his plane sequitur, duas, mercurii et viri syphilitici, diversas actiones, eodem tempore, et in iisdem partibus agentes, unam fortiolem alteram minorem, nunquam non posse delere? Hoc demum principio, ea vasorum proprietas viri gignendi, omni alia positione inexplicabilis, facile enodatur.

Luis venerea virus, ex actione vasorum partis unde effunditur, oritur. Haec actio, mercurio adhibito, diruitur, et hanc ob causam, mercurio et veneno stimulantibus, et in iisdem partibus agentibus, mercurius, uti fortior stimulus, actionem non solum valentiolem, sed etiam diversam a syphilitica excitat. Itaque actio venerea sic mutatur, ut novum puris genus corpori humano nihilominus innocuum evadat.

Luem veneream in calidiore, quam in frigidiore regione, faciliorem esse curatu, quis ignorat? Nonne hoc ad nostram theoriam firmandam admodum confert? Namque, cur calor talem produceret effectum, in aprico est.

Si mercurii stimulo morbus vincatur, quid mirum, si, huic etiam caloris stimulo adjecto, morbo citius medetur? Causam effectus magnitudini
semper

semper respondere oportet. Cur lues venerea in quibusdam calidioribus plagis, aliis stimulis, nullo mercurio adhibito, sanatur, hoc modo etiam facile explicatur.

Apud Americae incolas, *lobelia syphilitica* lue venerea, aequae ac apud nos mercurius, succurrit. In quibusdam Italiae partibus, ne mercurius aegris lue venerea laborantibus adhibeatur, legibus cavetur.

Cum morbus primo a *Bougainville*, uti vulgo creditur, ad insulam *Otaheite* advectus sit, magnam stragem non dare non potuit, ni aliquod medicamen ad eum sanandum inventum fuisset. In ea autem insula, nulla est species metalli, idcirco, non saltem mercurio, si morbo revera medetur. Apud nos, *mezereon* et *guaiacum*, eundem magna ex parte effectum praestant; ab Huntero eximio docemur, in hac regione etiam, morbum a guaiaco solo, quanquam homini rursus acciderat, fugatum esse. A quibusdam, *sarsaparillam*, mercurio incassum tentato, lue venerea occurrere, traditur*. Multa etiam alia, praeter haec relata, eundem effectum editura, admodum verisimile videtur. Si experimentum

Hun-

* Vid. Fordyce on the Venereal Disease.

Hunterianum cum *guaiaco* prope *circulum aequinoctialem* factum fuisset, an morbum recidivum probabile sit? Ex his rebus veris, colligere fas fit, multa alia stimulantia praeter mercurium, caloris stimulo adjuvante, ad morbum vincendum paria esse; mercuriumque ipsum, hoc stimulo adjecto, citius quam aliter, morbum sublatum esse.

Sola proprietas autem, qua omnia haec inter se mutuo gaudent, est stimulare.

Nobis igitur saltem condonabitur, si hac sola proprietate, omnia medicamina nunc relata, eundem praestare effectum, non credere non possumus. His insuper rebus veris iterum probatur, causam dictam effectus magnitudini adhuc respondere.

Nobis nunc fas fit, aliquid ulterius de principiis supradictis differere. Quo magis stimulant mercurii praeparationes, eo citius morbum vincunt. Mercurium corrosivum sublimatum, parvula quantitate, citissime morbo prodesse, et gravissima etiam symptomata hujusce morbi mirabiliter levare, nemo nescit. Morbo etiam, iis mercurii praeparationibus, quae et maximum inflammationis gradum, et diutissime excitant, citius medetur.

Ab

Ab omnibus enim conceditur, mitissimas mercurii praeparationes, quippe minimam debilitatem inducentes, esse tutissimas, et certius morbo mederi; dum eae, quae corpus debilitant, vel os, vel ventriculum laedant, non solum multum incommodi, sed etiam periculi secum ferunt*. Neque fane, ut os afficiatur, utile, nisi ut medicus certo sciat, remedium aegri corpus pervasisse. De hac re, audi verba professoris nostri egregii: “De saliva (dicit ille) per argentum vivum ci-
 “enda ad luem veneream sanandam vix opus
 “est verba facere; satis enim constat apud me-
 “dicos, talem in isto morbo exinanitionem
 “nunquam esse utilem; nunquam non pernici-
 “osam, et aegros optime fere et certissime sa-
 “nari, (quaecunque demum remedii actio fue-
 “rit), quibus argentum vivum ita datur, ut ne-
 “que hanc, neque fane ullam manifestam exi-
 “nanitionem efficiat †.”

Denique, cum mercurius diu usurpatus sit, ita ut vires aegri convellendo, necessaria irritatio excitari non potest, ejus effectus in morbum minuitur.

Mer-

* Vide Hunter on the Venereal Disease *passim*. Swediaur. 3d edition, page 216.

† Vid. Gregor. Conspect. par. 1525.

Mercurius, aequè ac omnia alia stimulantia, actione sua, eam proprietatem vivi corporis, in quam agendo omnia effectus suos edunt, quodammodo non exhaurire non potest. Quod demum in causa est, cur, sputo copioso mōto, violente mercurii stimulo, morbo neque bene, neque certe medetur.

Mercurius corrosivus sublimatus citius morbum levat, quia magnam irritationem subito excitat. Mitiores praeparationes certius morbum sanant, quia hanc irritationem per debitum tempus producant. At fusius de his rebus differere, ne haec tractatio terminos tali vulgo praescriptos transiliat, non in animo est. Nobis enim persuasum, vix ac ne vix quidem ab omnibus rite perpenſis, ecquid aliud colligi posse, nisi omnia, proprietate omnibus communi, hunc eundem edere effectum; aliis verbis, stimulo suo, proprietate ei cum multis aliis rebus communi, morbo venereo mercurium tantum prodesse.

Haec autem conclusio opinioni Hunterianae minime convenit. Vir admodum eximius, stimulo sibi proprio vel stimulo specifico mercurium morbo mederi tradit. Nihil autem in hac
differ.

differtatione adhuc prolatum est, quod tali opiniononi favere videtur. Nobis ex toto latere, quomodo talem habere proprietatem, nisi effectibus in corpus sibi propriis, dignoscendum est, fate-mur. Quis autem hos proprios effectus designare potest? Huic denique nil obstat, mercurium solum morbo venereo mederi, quia primores minime ex toto sese habet; et secundo, quanquam magna ex parte verum esse conceditur, tamen haud nostrae theoriae nihilominus adversatur, ut jamjam dicendum erit. Insuper, actionem specificam excitare mercurium valere, nisi effectū suo, nempe pure, quod ab ea nascitur, detegere non possumus. Quod autem, ab mercurii in solida viva actione, ac quod, ab omnium aliarum rerum actione, nisi quae revera esse specifica conceduntur, producitur, idem ex toto esse videtur. Nonne igitur verisimile, idem pus, quod actione mercurii, aequae ac multis aliis rebus oritur, e communi causa pendere? Quae autem omnibus his communis, nisi proprietas stimulatix? Huic objicitur, si mercurius in luem veneream hac sola proprietate agat, cur alia ad morbum venereum sanandum imparia inveniuntur? Hoc sequente modo explicare conabimur.

Mer-

Mercurius utpote metallum, multum mutationis, ex actione succi gastrici et liquorum intestinalium subire non potest; idcirco systema sanguiferum cum viribus paululum si ullo modo diminutis, introeat, necesse; potestates igitur stimulatrices, sanguine commixtus retinens, et ad interiores partes cordis, totiusque systematis arterialis recte admotus, eas magnopere excitare potest. Dum contra, stimuli e regno vegetabili sumpti, totum systema, ventriculum fere tantum stimulando, afficere videntur. Porro, antequam hi ad vasa sanguifera advehi possunt, adeo mutantur, ut paululum harum potestatum, quas extra corpus ostenderunt, retineant.

Commodum e regione calida in lue venerea sananda nactum, ad hanc explicationem stabilendam, magnopere confert. Calor in omnes partes systematis adeo aequaliter uti mercurius, non agit; nam ille in corporis superficiem, quam in ullam aliam aequalem partem plus potest, tamen ad morbum oppugnandum, aliis stimulis adjectis, nullo mercurio adhibito, par invenitur. Cur igitur mercurius in luem veneream vincendo, aliis stimulis, efficacior, quanquam eos etiam calor adjuvat? ratio videtur esse.

E

Mercurius

Mercurius solus, postquam etiam ad cor pervenit, vires stimulatrices retinet; solus igitur, viribus non imminutis, omnibus iis partibus, quibus venenum devehitur, applicari et in eas agere valet.

Si haec explicatio vera sit, nonne probabile ab aliis metallis, qualia sunt arsenicum vel cuprum, quae sanguinem, viribus nullo modo imminutis, introeant, morbum venereum victum iri? Hoc tamen adhuc conjecturam esse, fatendum.

Restat demum, ut pauca de modo, quo virus sanguinis massam permanens, perditur; a mercurio, facultate, quae solidis vivis venenum gignendi inest, nunc diruta, notaremus.

In tempore, ad medelam syphilis efficiendam, venenum sanguinis massam circumiens, ejus quantitate diversis excretoriis ejecta, adeo necessario consumitur, ut ejus particulam nunquam superesse vix credi potest, et si quid postea superfit, fluidis animalibus ita commiscetur, iisque implicatur, ut ad specificam irritationem excitandam, impar nunc evadat. Vix dubium sit, quin haec causa sufficit, si memoria teneatur, venenum ex ulcusculis venereis urethrae impositum, *Gonorrhoeam*, et non ulcus producere; quod
aliter,

aliter, sine dubio fieret, ni venenum muco tectum et dilutum fuisset.

Quantitas urinae, perspirationis cuticularis, aliarumque secretionum, quae semper in corpore locum tenent, et quae omnia partem huiusce veneni continent, magnam quantitatem brevi exhauriant, necesse. Contra, multa alia ad corpus alendum, in systema necessario recepta; parvulam veneni quantitatem, quae nunc, si revera ulla superfit, adeo diluunt et obtundunt, ut nullum effectum in corpus humanum edere valeret.

OPUSCULO nunc ad finem perducto, ingrati animi haud immerito arguerer, ni hanc occasionem, gratias Jacobo Clidisdale, viro ingeniosissimo, et philosophia et medicina optime imbuto, ob multa consilia et praecepta, dum hac in academia medicinae studio incubuerim, in me collata, palam reddendi, arriperem.

F I N I S.